

ایران زندگیا

معاون مرکز ملی هوای کشور در گفت‌وگو با «ایران» از تلاش شیروگاه‌ها

برای حذف قانون نصب سیستم کنترل آلودگی هوا می‌گوید

مازوت سوزی برای حذف ماده ۱۳

زهرا کشوری

خبرنگار

پنجم آذر ماه امسال بود که سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور مصرف مازوت برای نیروگاه‌ها و واحدهای صنعتی و معدنی را ممنوع اعلام کرد. علی‌سلاحه، رئیس پردیسان هم از واحدهای صنعتی و نیروگاه‌ها خواست تا به فکر سوخت جایگزین باشند.

۱۱ آذر داریوش گلعلیزاده، معاون مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم سازمان حفاظت محیط زیست ایران از تشکیل پرونده قضایی برای نیروگاه‌هایی که ممنوعیت مازوت را شکسته بودند خبر داد. همان زمان شورای شهررو نمایندگان اصفهان در مجلس شورای اسلامی از مصرف مازوت در کلانشهر اصفهان اظهار نگرانی کردند. «ایرج حتمتی»، مدیرکل محیط زیست اصفهان در گفت‌وگو با «ایران» استفاده از مازوت در این کلانشهر را به طور کامل رد کرد. گلعلیزاده هم اصفهان و کرج را از جمله کلانشهرهایی اعلام کرد که مازوت نمی‌سوزانند. امانه تنها شکایت سازمان از نیروگاه‌های متخلف به جایی نرسید که نیروگاه‌ها به جای نصب سیستم کنترلی به‌دنبال حذف ماده ۱۳ هوای پاک بودند! این ماده تنها در صورتی به وزارت نیرو اجازه مصرف مازوت را می‌دهد که نیروگاه‌ها روی خروجی‌های خودسیستم کنترلی آلودگی هوا نصب کنند.

نتیجه شکایت سازمان حفاظت محیط‌زیست از ۱۱ نیروگاهی که مازوت می‌سوزانند چه شد؟

نیروگاه‌ها اجازه دارند با هدف جلوگیری از اختلال در تأمین برق، از سوخت مایع، نفت، گاز یا مازوت به‌عنوان سوخت جایگزین به‌صورت مدیریت شده استفاده کنند. این اجازه برای زمانی است که وضعیت شهرها در اضطرار آلودگی قرار ندارد. هر موقع شاخص آلودگی بالا رفت مصرف مازوت باید متوقف شود. این تصمیمی است که در سطح کلان گرفته شده است.

در حال حاضر مازوت در شرایط اضطرار آلودگی دارد مصرف می‌شود!

سازمان محیط زیست می‌گوید، اگر قرار است که مازوت مصرف شود، نیروگاه‌ها حتماً باید سیستم کنترلی داشته باشند و خروجی دودکش آنها مطابق با استاندارد باشد. رویکرد سازمان همین است، ما نمی‌توانیم

راساً مخزن نیروگاهی را که برخلاف نظر محیط زیست مازوت مصرف می‌کند، پلمب کنیم. سازمان در این مواقع براساس قانون، واحد متخلف را در لیست پرونده‌های آلاینده قرار داده و برای آن پرونده حقوقی تشکیل می‌دهد. تصمیم‌گیری درباره نحوه اعمال قانون بر عهده مرجع قضایی است.

هیچ کدام از نیروگاه‌ها هم سیستم کنترلی ندارد. تا الان واحدی از سوی مراجع قضایی محکوم شده است؟

نیروگاه‌ها را که نمی‌توانند پلمب کنند.

پس فایده پیگیری قضایی چیست؟

در برخی مواقع مدیران بخش‌هایی تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند ولی این موضوع که صرفاً در اختیار محیط زیست نیست، از نظر قانون، اختیار ما در همین حد است. من ابتدا واحدهای متخلف را در لیست صنایع آلاینده قرار می‌دهم، پیگیری حقوقی می‌کنم و در نهایت گزارش آن را به دولت و نهادهای نظارتی مثل سازمان بازرسی کشور، دیوان محاسبات و کمیسیون اصل ۹۰ می‌دهم. این دستگاه‌ها هم می‌روند حرف‌های واحد را می‌شنوند، واقعیت‌های جامعه را می‌بینند و براساس مسائل مطرح شده، تصمیم می‌گیرند. ما در سال‌های گذشته اجازه مصرف مازوت را در کلانشهرهایی که آلودگی هوا داشتند، ندادیم.

پیشتر گفته بودید کرج و اصفهان مازوت مصرف نمی‌کنند. حالا مصرف مازوت در این کلانشهرها تأیید شده است. معاون استانداری اصفهان می‌گوید مسئولان نیروگاه شهید منتظری بدون اطلاع استانداری (اصفهان) از تهران اجازه گرفتند.

آنجا نیروگاه شهید منتظری (اصفهان) با اجازه مراجع قضایی فک پلمب شده است. سازمان محیط زیست اجازه فک پلمب نداده است. رویکرد ما این است که سازمان حفاظت محیط زیست مخالف مازوت‌سوزی ویژه در شرایط اضطرار آلودگی هوا است.

سازمان محیط زیست هم مثل سازمان ملل است فقط محکوم می‌کند؛ کاری از سازمان بر نمی‌آید. من یک دستگاه حاکمیتی نظارتی دولتی هستم، اختیارات و شرح وظایفم مشخص است. بیشتر از شرح وظایفم نمی‌توانم انجام بدهم. شما ببینید با شکایت یک شهروند مصوبه «تعیین سن فرسودگی خودروها» دولت در آیین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون هوای پاک ابطال شد. الان من چه کار کنم؟ ما به جای سن فرسودگی رقتیم

مصوبه جایگزین مرز فرسودگی را گرفتیم. شما می‌گویید چرا سازمان ایستاده و نگاه می‌کند؟ بدنه سیستم برای من اختیارات و شرح وظایف را مشخص کرده‌اند. در مراجع قضایی، قاضی براساس محتویات پرونده و اختیاراتی که دارد تصمیم می‌گیرد. هیچ پرونده‌ای را منع تعقیب نمی‌زند. براساس شرایط کشور تصمیم می‌گیرد.

باعث تأسف است که فردی حقیقی

می‌تواند یک مصوبه را لغو کند، اما یک سازمان نمی‌تواند از وظایف قانونی خود دفاع کند. چه نهادی می‌تواند نیروگاه را موظف کند که لااقل سیستم کنترلی داشته باشد؟

ما در جامعه با یک واقعیت روبه‌رو هستیم. الان وضعیت نیروگاه‌ها به دلیل سیستم کنترلی خیلی خراب است. به‌دلیل اینکه نیروگاه‌ها فرسوده هستند. یک ضرورتی هم به نام تأمین برق داریم. آلودگی ایجاد نکردن هم جزء ضروریات است. باید یک تصمیم‌بینایی گرفته شود که در شرایط موجود حداقل آلودگی وجود دارد. ما در سال‌های گذشته هم همین کار را کردیم.

پارسل توانستید مخازن مازوت را پلمب کنید. امسال چه اتفاقی افتاده که بدون اجازه و مجوز شما فک پلمب صورت می‌گیرد؟

ما اجازه فک پلمب ندادیم. شما یکجا نامه نشان بدهید که ما اجازه استفاده از مازوت را داده باشیم. یکجا در مصاحبه‌ها نشان بدهید اجازه فک پلمب دست کیست؟

چرا سؤال من را با سؤال جواب می‌دهید؟ پارسل توانستند سوخت را بدون مازوت تأمین کنند. هر چقدر میزان مصرف سوخت محیط زیست نداشت. دستکاری نظارتی بالای سوخت مورد نیاز نیروگاه‌ها با مشکل مواجه می‌شود. به خاطر اینکه اختلال ایجاد نشود به سمت سوخت جایگزین می‌آیند. ما اجازه سوخت مایع را به آنها ندادیم. کی پلمب می‌کند کسی فک پلمب می‌کند؟! کسی که پلمب می‌کند فک پلمب هم می‌کند. سازمان اصلاً حق فک پلمب ندارد. غیرقانونی است.

یعنی بود و نبود محیط زیست در این ماجرا فرقی ندارد؟

این را شما می‌گویید. همه شرایط را کنار گذاشتید به این نتیجه رسیدید که بود و نبود سازمان یکی است. خبر از اقدامات سازمان محیط زیست نداشت. دستگاه نظارتی بالای سر ماست. اگر ترک فعل کنیم دستگاه‌های نظارتی وارد موضوع می‌شوند. من که نمی‌توانم مطابق میل خودم هر کاری بکنم. شما به مرجع قضایی شکایت کردید و مخازن مازوت پلمب شد. نیروگاه‌ها هم به دستگاه‌های قضایی مراجعه کردند و مخازن در شرایط اضطرار آلودگی فک پلمب شد. گام بعدی محیط زیست برای هوای پاک چیست؟ سازمان به آقای مخبر معاون اول رئیس

گفت وگویی «ایران» با مهدی چمران

رئیس شورای شهر تهران

پایتخت در حفره «غیر مجازها»

۱۱ صفحه | ◀

عکس:ها | شهر

قطع ۳۵۸ هزار سیمکارت به

دلیل ارسال پیامک تبلیغاتی

۱۰ صفحه | ◀

آنچه باید درباره کووید طولانی مدت بدانید

دست از سرم بردار کرونا

با ادامه دار شدن شیوع کووید ۱۹

درآمد فروشگاه‌های «آپ» به ۳۳ میلیارد دلار رسید

۱۰ صفحه | ◀

گرد و غبار بی پولی در چشم شهروندان

هستی بختیاری

خبرنگار

گرد و غبار سالانه ۳ هزار و ۸۶ میلیارد تومان به خوزستان خسارت وارد می‌کند، ۸۴۴ میلیارد تومان به کرمانشاه ضرر می‌زند، ۸۱۰ میلیارد تومان زیان به هرمزگان می‌رساند، ۵۰۵ میلیارد تومان به خراسان جنوبی خسارت می‌زند و ۳۵۷ میلیارد تومان به ایلام. براساس مطالعات ستاد ملی مقابله با پدیده گرد و غبار سازمان حفاظت محیط زیست، خسارت‌های سالانه گرد و غبار به منابع زیستی و اقتصادی این پنج استان، بر اساس قیمت‌های سال ۱۳۹۷، برابر ۵۶ هزار و ۳۷ میلیارد ریال برآورد شده که معادل ۷۰۲ درصد از کل تولید ناخالص داخلی (GDP) این استان‌ها است. از سوی دیگر مقابله با پدیده گرد و غبار در ایستگاه بی پولی متوقف است. حالا «علی محمد طهماسبی بیرگانی» مدیر ملی مقابله با پدیده گرد و غبار سازمان حفاظت محیط زیست در یک نشست آنلاین در هفته هوای پاک می‌گوید اگر ۱۴۰ میلیارد تومان اعتبار اضطراری به ستاد ملی مقابله با گرد و غبار اختصاص نیابد، هزینه ۵۸۰ میلیارد تومانی برای پوشش گیاهی در سال‌های گذشته هدر می‌رود. به گفته او، اگر این اعتبار تأمین نشود، بهار و تابستان آینده، کشور با چالش جدی گرد و غبار روبه‌رو می‌شود. همچنین همه راه‌هایی که ستاد برای تأمین اعتبار در سال ۱۴۰۰ رفته به در بسته خورده است. سهم ستاد مقابله با گرد و غبار در بودجه سال جاری، ۲۴۵ میلیارد تومان بود که پرداخت نشد. ستاد، مجوز برداشت از صندوق ملی محیط زیست ندارد. نامه‌نگاری رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در دو نوبت به سازمان برنامه و بودجه هم چیزی را تغییر نداد. طهماسبی هشدار می‌دهد از سال ۱۳۹۷ برای تثبیت خاک در کانون‌های گرد و غبارخیز حدود ۸۰ هزار هکتار عملیات بوته کاری انجام شده که اگر محافظت نشوند با آسیب جدی مواجه خواهند شد. در حال حاضر ۳۶ میلیون هکتار از اراضی کشور غبارخیز است. بارش‌ها کم شده و پروژه‌های عمرانی همچنان فرسایش خاک را گسترش می‌دهد. بنابراین اراضی غبارخیز به ۳۶ میلیون هکتار محدود نخواهد شد. حدود یک میلیون و ۴۶۳ هزار هکتار از این اراضی محدوده تالابی است. برداخت نشدن حقیابه تالاب‌ها از سوی وزارت نیرو به خشک شدن تالاب‌ها انجامید تا به یکی از کانون‌های اصلی ایجاد گرد و غبار در کشور منجر شود. ستاد ملی مقابله با گرد و غبار به نمایندگی از سازمان جنگل‌ها، منابع طبیعی و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط زیست کشور در حالی به دنبال یک بودجه ۱۴۰ هزار میلیارد تومانی برای حفاظت طرح تثبیت گرد و غبارها است که اعتبار اختصاص داده شده به بعضی از سده‌ها بیش از تمام اعتبار سازمانی مثل سازمان جنگل‌ها است. همان‌اندک اعتبار را هم بعد از پرداخت حقوق کارکنان، باید خرج درمان زخمی‌کند که طرح‌های توسعه‌ای بی‌توجه به حفاظت از محیط زیست به منابع طبیعی می‌زنند.

طهماسبی از افزایش گرد و غبار در سال جاری نسبت به سال‌های گذشته خبر می‌دهد اما را می‌گوید هنوز از حد نرمال عبور نکرده است. به گفته او، وضعیت جنوب غرب کشور بسیار حساس است. شمال شرق کشور در محدوده سرخس ۱۳۵ هزار هکتار کانون داخلی دارد که از صحرای قره‌قوم در کشور ترکمنستان

هم تأثیر می‌پذیرد. او می‌گوید: «برای مدیریت این بخش یک برنامه ۱۰ ساله برای دستگاه‌ها تهیه و به استان‌ها ارسال شده و همکاری مشترکی نیز با کشور ترکمنستان در جریان است.»

به گفته رئیس ستاد ملی مقابله با گرد و غبار، حدود ۵.۵ میلیون هکتار از وسعت کانون‌های گرد و غبار، اراضی زراعی است که به محیط زیست بسیار هم آسیب می‌زنند. زمانی که زمین‌های شخم می‌خورند و بعد از برداشت محصول به حال خود رها می‌شود، مستعد گرد و غبارخیزی زیادی است.

طهماسبی مالچ‌پاشی را آخرین راه حل مقابله با گرد و غبار می‌داند اما واقعیت ماجرا آن است که بی‌پولی و الزام مجلس برای استفاده از مالچ، مالچ‌پاشی را در صدر برنامه‌های تثبیت ریزگردها نشان داده است. مالچ حتی در مناطقی که پوشش سبز دارند نیز استفاده شده. مالچ‌پاشی در خوزستان، کرمان و کاشان با انتقاد تند ۳۰ متخصص و پژوهشگر حوزه بیابان، گیاه‌شناسی و اکولوژی روبه‌رو شد. آنها سال ۹۹ سازمان جنگل‌ها را متهم کردند که با مالچ‌پاشی بخشی از اکوسیستم این سه استان را با قیر آسفالت می‌کند. پیشتر «حمیدرضا رضایی» استاد دانشکاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان به «ایران» گفته بود: «تنها کشوری که در دنیا از مالچ نفتی استفاده می‌کند ایران است. مگر بیابان‌های ایران از امارات و عربستان بیشتر است؟ چرا آنها از مالچ نفتی استفاده نمی‌کنند؟»

مالچ نفتی، مرگی خاموش را برای زیست‌منانان رقم می‌زند. کاراکال‌ها را می‌کشد و هویرها و شاه‌بوف‌ها را از ذهن کویر پاک می‌کند. همچنین نفس خزندگان را می‌گیرد و پرواز پرندگان کویری را خط می‌زند. مالچ نفتی جلوی نفوذ آب را به سفره‌های زیرزمینی می‌گیرد و باعث می‌شود در زمان بارندگی، سیلاب راه بیفتد.

سال ۹۹ سازمان محیط زیست از تأیید دو نوع مالچ سازگار با محیط زیست خبر داد اما بعد اعلام کرد به دلیل نیاز به اعتبار بالا نمی‌تواند در تثبیت ریزگردها از آنها استفاده کند. طهماسبی در نهایت آب پاکی را روی دست همگان می‌ریزد و می‌گوید: «سازمان جنگل‌ها ۲۰ سال است که بحث جایگزینی مالچ نفتی را دارد اما موفق نشده البته از سال ۹۷ مالچ بر پایه نفت تولید نمی‌شود.» اگر

در بودجه ۱۴۰۱ تجدید نظر نشود و اعتبار اختصاص نیابد این مالچ هم ممکن است به سر نوشت مالچ‌های سازگار با محیط زیست در سال گذشته دچار شود.